

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Пупена О.М., Ельперін І.В.

**ПРОГРАМУВАННЯ ПРОМИСЛОВИХ
КОНТРОЛЕРІВ
У СЕРЕДОВИЩІ UNITY PRO**

Навчальний посібник

Київ 2017

УДК 004.415:681.51(075.8)
ББК 32.965.я73
П88

Копіювання, сканування, запис на електронні носії і тому подібне, будь-якої частини посібника без дозволу видавництва заборонено

Автори:

О. М. Пупена – канд. техн. наук, доцент кафедри інтегрованих автоматизованих систем управління Національного університету харчових технологій;
І. В. Ельперін – канд. техн. наук, доц., проф. кафедри інтегрованих автоматизованих систем управління Національного університету харчових технологій

Рецензенти:

А. І. Жученко – д-р техн. наук, проф. Націон. технічного ун-ту України «КП»;
О. І. Стасюк – д-р техн. наук, проф. Державного економіко-технологічний ун-ту;
Б. М. Гончаренко – д-р техн. наук, проф. Націон. ун-ту харчових технологій

*Рекомендовано до друку Міністерством освіти і науки,
молоді та спорту України (Лист №1/11-4363 від 26.02.2013 р.)*

Пупена О.М., Ельперін І.В.

П88

Програмування промислових контролерів у середовищі Unity Pro:
Навч. посібник. — К.: Видавництво Ліра-К, 2017. — 376 с.
ISBN 978-966-2609-48-6

У навчальному посібнику розглянуті питання розробки та налагодження прикладного програмного забезпечення у програмному середовищі UNITY PRO для промислових контролерів нового покоління фірми Schneider Electric. Особливістю даного посібника є наявність великої кількості прикладів розв'язку завдань, пов'язаних як із вибором апаратних засобів, так і розробкою прикладного програмного забезпечення. Також особливої уваги заслуговують спеціально розроблені імітаційні моделі, які можуть бути використані для перевірки роботи програм користувача. Вбудований у UNITY PRO імітатор ПЛК дає можливість отримати практичні навички налагодження програм користувача без наявного контролера.

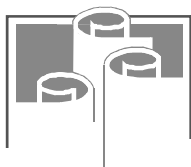
В електронному вигляді представлений перший розділ посібника з кольоровими рисунками, а також лабораторний практикум, що включає 7 лабораторних робіт. Ці матеріали доступні на сайті видавництва «Ліра-К».

Навчальний посібник може бути використаний при вивченні курсів циклу професійної і практичної підготовки рівня бакалавра та спеціаліста, а також при виконанні курсового і дипломного проектування для студентів напряму «Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології». Посібник також буде корисний для спеціалістів, котрі працюють у галузі промислової автоматизації.

**УДК 004.415:681.51(075.8)
ББК 32.965.я73**

ISBN 978-966-2609-48-6

© О.М. Пупена, І.В. Ельперін, 2013
© «Видавництво Ліра-К», 2013

ЗМІСТ

Вступ	8
1. ОСНОВИ РОБОТИ З UNITY PRO	11
1.1. Загальні поняття	11
1.2. Функціональна структура ПЛК	13
1.3. Операційні режими роботи ПЛК	14
1.4. Області пам'яті ПЛК та адресація каналів вводу/виводу	15
1.5. Розробка, компіляція та завантаження проекту UNITY PRO	17
1.6. Конфігурування апаратної частини ПЛК	18
1.7. Створення змінних та екземплярів функціональних блоків	20
1.8. Створення програми користувача	22
1.9. Мови програмування	23
1.10. Налаштування програми користувача	25
1.11. Приклад створення проекту з використанням ПЛК M340 та мови LD	27
1.12. Приклад створення проекту з використанням ПЛК TSX Premium та мови FBD	35
1.13. Приклад використання мови ST	43
1.14. Приклад використання мови SFC	45
<i>Контрольні запитання до розділу . . . . .</i>	<i>46</i>
2. АПАРАТНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНТРОЛЕРІВ MODICON	48
2.1. Апаратне забезпечення контролерів Modicon M340	48
2.1.1. Фізична структура Modicon M340	48
2.1.2. Процесорні модулі	51
2.1.3. Структура пам'яті	53
2.1.4. Модулі дискретних входів/виходів	54
2.1.5. Модулі аналогових входів/виходів	63
2.1.6. Вибір модулів живлення	70
2.1.7. Приклад компонування контролера M340	73
2.2. Апаратне забезпечення контролерів TSX Premium	78
2.2.1. Фізична структура TSX Premium	78
2.2.2. Принципи розміщення й адресації модулів у контролері	82
2.2.3. Процесорні модулі	83
2.2.4. Структура пам'яті	88

2.2.5. Модулі дискретних входів/виходів	90
2.2.6. Модулі аналогових входів/виходів	99
2.2.7. Модулі живлення	105
<i>Контрольні запитання до розділу . . . . .</i>	<i>106</i>

3. ПРОГРАМУВАННЯ КОНТРОЛЕРІВ MODICON

У СЕРЕДОВИЩІ UNITY PRO	109
3.1. Середовище UNITY PRO	109
3.2. Проект UNITY PRO	111
3.3. Програма користувача	112
3.3.1. Задачі	112
3.3.2. Секції	116
3.3.3. Підпрограми	117
3.4. Робота з даними	118
3.4.1. Типи даних	118
3.4.2. Змінні	120
3.4.3. Структурні типи даних користувача	123
3.4.4. Области внутрішніх даних (%M та %MW) і констант (%KW)	124
3.4.5. Области системних даних (%S та %SW)	126
3.4.6. Дані каналів вводу/виводу та змінні IODDT	129
3.5. Функції, процедури та функціональні блоки	134
3.5.1. Використання FFB	134
3.5.2. Створення функціональних блоків користувача (DFB)	136
3.6. Стандартна бібліотека FFB	138
3.6.1. Огляд бібліотеки	138
3.6.2. Математичні функції	139
3.6.3. Функції порівняння	141
3.6.4. Логічні блоки	142
3.6.5. Статистичні функції	144
3.6.6. Таймери та лічильники	145
3.6.7. Функції перетворення типів	148
3.7. Програмування на мові FBD (Function Block Diagram)	149
3.7.1. Основні правила програм на FBD	149
3.7.2. Редактор FBD	151
3.8. Програмування на мові LD (Ladder Diagram)	152
3.8.1. Основи LD	152
3.8.2. Елементи дискретного управління	153
3.8.3. Робота з числовими змінними та FFB	157
3.8.4. Редактор LD	158
3.9. Програмування на мові ST (Structured Text)	158
3.9.1. Основи ST	158
3.9.2. Організація розгалуження	163
3.9.3. Організація циклів	165

3.9.4. Виклик підпрограм та FFB	166
3.9.5. Редактор ST	170
3.10. Програмування на мові SFC (Sequential Function Charts)	171
3.10.1. Основи SFC	171
3.10.2. Кроки та дії	172
3.10.3. Переходи	175
3.10.4. Відгалуження	176
3.10.5. Макрокроки	178
3.10.6. Часові налаштування та контроль за виконанням кроків	179
3.10.7. Управління виконанням мережі SFC	180
3.10.8. Редактор SFC	182
<i>Контрольні запитання до розділу</i>	184
4. НАЛАГОДЖЕННЯ ПРОГРАМ КОРИСТУВАЧА ТА ДІАГНОСТИКА ПЛК	188
4.1. Операційні режими роботи ПЛК	188
4.2. Робота UNITY PRO в режимі онлайн	190
4.2.1. Налаштування зв'язку	190
4.2.2. Можливості UNITY PRO в режимі онлайн	193
4.2.3. Імітатор ПЛК	195
4.3. Налаштування програми користувача	196
4.3.1. Використання анімаційних засобів редакторів	196
4.3.2. Використання анімаційних таблиць	198
4.3.3. Використання операторських екранів	198
4.4. Використання імітаційних моделей	201
4.4.1. Призначення імітаційного моделювання в ПЛК	201
4.4.2. Варіанти структури програм UNITY PRO з імітацією	202
4.4.3. Генератор випадкових чисел	205
4.4.4. Імітаційне моделювання на основі рішення диференціальних рівнянь явним методом Ейлера	207
4.4.5. Імітація рівня	208
4.4.6. Імітація температури в ємності	210
4.4.7. Імітація температури у теплообміннику	214
4.4.8. Реалізація аперіодичної ланки (першого порядку)	216
4.4.9. Реалізація транспортного запізнення	217
4.4.10. Імітація роботи регулюючого органу з виконавчим механізмом	219
4.5. Діагностика роботи ПЛК	222
4.5.1. Загальні принципи діагностики роботи ПЛК	222
4.5.2. Апаратні засоби діагностики ПЛК	223
4.5.3. Діагностичні засоби середовища UNITY PRO	224
4.5.4. Програмні засоби діагностики	228
<i>Контрольні запитання до розділу</i>	230

5. ПРИКЛАДИ РЕАЛІЗАЦІЇ АЛГОРИТМІВ УПРАВЛІННЯ	233
5.1. Приклади задач на формування, використання та підрахунок імпульсів	233
5.1.1. Генерація імпульсів тривалістю 1 цикл із заданою періодичністю	233
5.1.2. Генерація імпульсів із заданими періодичністю і тривалістю	235
5.1.3. Лічильник мотогодин	236
5.1.4. Аварійна сигналізація	238
5.2. Приклади задач на роботу з витратомірами та лічильниками речовини	241
5.2.1. Інтегрування загального об'єму за показами витратоміра	241
5.2.2. Інтегрування за сигналом із лічильника	243
5.2.3. Розрахунок витрати за показами лічильника	244
5.3. Приклади роботи з годинником реального часу та зі змінними часових типів	245
5.4. Приклади роботи зі структурами, масивами і циклами	247
5.5. Приклади роботи з підпрограмами та функціональними блоками користувача	250
5.6. Приклади створення і використання кусочно-лінійних функцій	255
5.6.1. Реалізація кусочно-лінійної функції	256
5.6.2. Програма розрахунку об'єму рідини в резервуарі неправильної форми за датчиком рівня	258
5.6.3. Програмний задатчик	259
5.7. Приклад імітаційної моделі	263
5.8. Приклад використання мови FBD	273
5.9. Приклад використання мови SFC	277
6. РЕАЛІЗАЦІЯ КОНТУРІВ РЕГУЛЮВАННЯ В UNITY PRO	289
6.1. Загальні принципи використання бібліотечних FFB для побудови контурів регулювання	289
6.1.1. Структура контурів регулювання	289
6.1.2. Режим слідкування (Tracking)	290
6.1.3. Режими Ручний/Автомат (Manual/Automatic)	291
6.1.4. Періодичність виклику FFB та контроль за помилками	292
6.2. Реалізація законів регулювання (сімейство Controller)	293
6.2.1. Огляд блоків сімейства Controller	293
6.2.2. SAMPLETM	293
6.2.3. ПІ-регулятор PI_V	294
6.2.4. ПІД-регулятор PIDFF	298
6.2.5. Режими абсолютного та інкрементального розрахунку роботи PI_V/PIDFF	303
6.2.6. Двохпозиційний регулятор STEP2	305
6.2.7. Трьохпозиційний регулятор STEP3	307

6.3. Обробка вхідних даних контурів регулювання	309
6.3.1. Гістерезис HYST (сімейство Measurement)	309
6.3.2. Індикатор меж INDLIM (сімейство Measurement)	310
6.3.3. Кусочно-лінійна інтерполяція LOOKUP_TABLE1 (сімейство Measurement)	311
6.3.4. Зона нечутливості DEAD_ZONE (сімейство Measurement)	313
6.3.5. Запис змінної SAH (сімейство Measurement)	314
6.3.6. Фільтр ковзного середнього AVGMV (сімейство Measurement)	314
6.3.7. Фільтр ковзного середнього з коректором AVGMV_K (сімейство Measurement)	315
6.3.8. Розрахунок витрати із перепаду тиску K_SQRT (сімейство Mathematics) та MFLOW (сімейство Conditioning)	316
6.3.9. Зважене множення/ділення MULDIV_W (сімейство Mathematics)	318
6.3.10. Зважена сума SUM_W (сімейство Mathematics)	318
6.4. Обробка вихідних даних контурів регулювання (сімейство Output Processing)	319
6.4.1. Блок управління реверсивним двигуном (SERVO)	319
6.4.2. Управління виконавчими механізмами з використанням широотно-імпульсного перетворення PWM1	324
6.4.3. Блок ручного управління MS	327
6.5. Організація управління уставками (сімейство Setpoint Management)	331
6.5.1. Перемикач уставок SP_SEL	331
6.5.2. Зміна уставки з постійною швидкістю (RAMP)	332
6.5.3. Задатчик співвідношення (RATIO)	334
6.6. Блоки додаткової обробки	335
6.6.1. SCALING (сімейство Conditioning)	335
6.6.2. Ланка транспортного запізнювання DTIME (сімейство Conditioning)	337
6.6.3. Блок інтегрування INTEGRATOR (сімейство Conditioning)	338
6.6.4. Аперіодична ланка LAG_FILTER (сімейство Conditioning)	339
6.7. Цілочисельне регулювання (сімейство CLC_INT)	340
6.7.1. Огляд процедур цілочисельного регулювання	340
6.7.2. Процедура PID_INT	341
6.7.3. Процедура SERVO_INT	344
6.7.4. Процедура PWM_INT	347
6.8. Приклади	348
6.8.1. Стабілізаційне регулювання	348
6.8.2. Каскадне регулювання	351
6.8.3. Регулювання з використанням виконавчих механізмів типу реверсивний двигун	358
<i>Контрольні запитання до розділу</i>	365
<i>Література</i>	368